

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
ARDABIL UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES
دانشکده پزشکی و پیراپزشکی

سیستم پایش و ارزشیابی دوره پزشکی عمومی

تدوین یافته بر اساس استانداردهای ملی تضمین کیفیت دوره دکتری عمومی رشته پزشکی (حوزه ۷: ارزشیابی دوره) مصوب نود و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخه ۱۴۰۴/۱۲/۱۲

تدوین کنندگان برنامه:

نام و نام خانوادگی	سمت	نقش
دکتر یوسف محمدی کبار	رییس دانشکده پزشکی	نظارت بر تدوین
دکتر عسگر آرمون	مدیر توسعه آموزش پزشکی دانشکده	طراحی برنامه و نظارت بر تدوین
دکتر حکیمه سعادت	معاون آموزشی علوم پایه دانشکده	نظارت بر تدوین
دکتر علی حسین صمدی	معاون آموزشی بالینی و پزشکی عمومی	نظارت بر تدوین
دکتر قدیر پوریاپرامیان	مدیر مرکز توسعه آموزش پزشکی دانشگاه	طراحی برنامه و نظارت بر تدوین
دکتر بیتا شهبازادگان	کارشناس مسئول توسعه آموزش پزشکی دانشکده	طراحی برنامه و نظارت بر تدوین

این برنامه در کمیته ارزشیابی دانشکده بررسی و در شورای آموزشی دانشکده پزشکی و شورای آموزشی دانشگاه تصویب گردید.

آبان ۱۴۰۴

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۲
اهمیت ارزشیابی دوره پزشکی عمومی	۳
تعاریف اصطلاحات	۴
وظایف حرفه ای دانش آموختگان در جامعه	۵
توانمندی ها و مهارت های اصلی مورد انتظار	۵
شیوه ارزشیابی دوره پزشکی عمومی	۶
شیوه ارزشیابی دوره پزشکی عمومی بر پایه مدل سیپ (CIPP)	۶
ارزیابی درونی و بیرونی دوره پزشکی عمومی	۹
رویکردهای ارزشیابی برنامه پزشکی عمومی	۱۰
مشارکت ذی نفعان در طراحی و اجرای پایش و ارزشیابی دوره پزشکی عمومی	۱۱
فلوچارت تدوین و بازنگری سیستم پایش و ارزشیابی دوره و شیوه نامه اجرایی آن در دانشکده پزشکی	۱۳
اطلاع رسانی نتایج ارزشیابی دوره پزشکی عمومی به ذی نفعان	۱۴
استفاده از نتایج پایش و ارزشیابی در اصلاح و بازنگری دوره	۱۴
ارزشیابی عملکرد فراگیران و دانش آموختگان و اقدامات اصلاحی	۱۵
اطلاع رسانی نتایج ارزشیابی دوره پزشکی عمومی به مراجع ذیصلاح	۱۸
شیوه های اطلاع رسانی برنامه پایش و ارزشیابی دوره پزشکی عمومی	۱۸

مقدمه

امروزه اطمینان از متناسب بودن برنامه‌های آموزشی و هماهنگی آن با نیازهای جامعه، توجه به نیازهای فراگیران و محتوایی که باید فراگیرند، تعیین و سازماندهی اهداف قابل دستیابی، بازبینی مستمر برنامه و اصلاح و بهبود آن بسیار اهمیت دارد. از این رو مناسب بودن یک برنامه آموزشی به واسطه میزان موفقیت نتایج آن در برطرف کردن نیازهای سلامت جامعه تعیین می‌شود.

از دیدگاه متخصصین حوزه آموزش پزشکی از جمله سوالاتی که ارزشیابی دوره پزشکی عمومی باید پاسخگو باشد عبارتند از: برنامه‌های آموزشی چه نوع پزشکی تربیت می‌کند؟ آنها چه توانمندی‌هایی دارند؟ آیا پزشکان با مراقبت‌های سلامت در جامعه و یا در بیمارستان‌ها آشنا هستند؟ آیا پزشکان در راستای ارتقاء سطح سلامت، آموزش ضروری را دریافت کرده‌اند؟ آیا صلاحیت و توانمندی انجام پژوهش در حوزه سلامت را دارند؟ آیا به مبانی و اصول اخلاق پزشکی پایبند هستند؟ پاسخ مثبت به این سؤالات نشانگر تدوین برنامه آموزشی سیستمی استاندارد و اجرای کامل برنامه‌های تدوین یافته است. در این راستا، از اصلی‌ترین و مهم‌ترین وظایف نظام‌های بهداشتی، درمانی و آموزشی در جهت تربیت پزشکان توانمند، طراحی و تدوین برنامه‌های آموزشی (کوریکولوم) به صورت برنامه آموزشی سیستمی است که توانایی پاسخگویی به نیازهای جدید و روزافزون جامعه در حوزه‌های سلامت، بهداشت و درمان را داشته باشد. از آن‌جا که کیفیت آموزش علوم پزشکی نقش تعیین‌کننده‌ای بر سلامت جامعه و کیفیت مراقبت از بیماران دارد، دانشگاه‌های علوم پزشکی باید نشان دهند که فارغ التحصیلان آن‌ها، صلاحیت علمی و حرفه‌ای مورد نیاز برای ایفای نقش حرفه‌ای خود را کسب می‌کنند. صلاحیت دانش-آموختگان به عنوان مهم‌ترین محصول آموزش پزشکی، قلب مسیر انقلاب کیفی در دنیای آموزش است. بر همین اساس استانداردهای ملی تضمین کیفیت در آموزش دوره پزشکی عمومی مصوب اسفند ۱۴۰۳ که برگرفته از استانداردهای جهانی آموزش پزشکی می‌باشد، با محوریت توانمندسازی فارغ التحصیلان دوره پزشکی عمومی تدوین و جهت اجرا به دانشگاهها و دانشکده‌های پزشکی ارسال گردید.

بنابراین، از دلایل اساسی که منجر شد سیستم ارزشیابی و پایش دوره پزشکی عمومی در **دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل** تدوین شود، مشخص نمودن وضعیت تدوین، اجرا و بازنگری مستمر برنامه‌های آموزشی دوره، مطابق با شاخص‌های توانمندی فارغ التحصیلان دوره پزشکی عمومی و ارزشیابی وضعیت اجرای برنامه در قالب استانداردهای ملی تضمین کیفیت دوره پزشکی عمومی (اعتباربخشی پزشکی عمومی) می‌باشد.

اهمیت ارزشیابی دوره پزشکی عمومی

نقش و اهمیت ارزشیابی دوره پزشکی عمومی از جهات مختلف قابل توجه است. در ادامه، به برخی از نقش های کلیدی ارزشیابی دوره پزشکی عمومی اشاره می شود:

۱- تضمین کیفیت آموزش

ارزشیابی منظم به دانشکده و دانشگاه می فهماند که آیا اهداف آموزشی دوره محقق می شود یا خیر. شاخص های کیفیت از طریق مشخص نمودن سطح دانش پایه، مهارت بالینی و نگرش حرفه ای فراگیران و دانش آموختگان ارزیابی می شوند تا نقاط قوت و ضعف مشخص شوند.

۲- هدایت بهبود مستمر آموزشی

بازخورد از ارزشیابی به اعضای هیئت علمی کمک می کند تا روش تدریس، مواد آموزشی و محیط یادگیری را بهبود بخشند. بدین لحاظ ضرورت دارد قبل و بعد از اصلاح در آموزش، اندازه گیری دوباره انجام می شود تا اثرات تغییرات مشخص شود.

۳- آماده سازی برای دوره های بعدی و حرفه ای

در سطح دانشجویان، آنان می توانند با بررسی نتایج ارزشیابی، نقاط ضعف خود را شناسایی و برای تقویت مهارت های پژوهشی، بالینی و ارتباطی برنامه ریزی کنند. در این راستا میزان انطباق با استانداردهای ملی و بین المللی آموزشی پزشکی به وسیله ارزشیابی های منظم تضمین می شود.

۴- تضمین ایمنی و کیفیت درمان در آینده

دوره پزشکی عمومی پایه ی دوره های تخصصی و فوق تخصصی است؛ از طریق ارزیابی درست می توان اطمینان حاصل کرد که دانش آموختگان واجد مهارت های پایه لازم برای تشخیص، درمان اولیه و مدیریت بیماری ها هستند. به خصوص در مهارت های بالینی پایه (معاینه، تشخیص و تصمیم گیری بالینی)، ارزشیابی معتبر از کیفیت آموزش و آمادگی بالینی را تضمین می کند.

۵- پاسخ به استانداردهای بخش و تضمین کیفیت

دانشگاهها و دانشکده های پزشکی از طریق استانداردهای آموزشی مثل اعتباربخشی آموزشی به وجود یک سیستم ارزشیابی منسجم برای دوره های پزشکی عمومی نیاز دارند. جهت پذیرش دانشجو و تربیت پزشکان توسط دانشکده به استانداردهای معتبر از جمله دریافت مجوز از فرایند اعتباربخشی و تضمین کیفیت آموزش پزشکی وابسته است؛ ارزشیابی مستمر، معتبر و قابل اعتماد از این استانداردها پشتیبانی می کند.

۶- ارتقای رضایت و انگیزه دانشجویان

بازخورد منظم و شفاف از ارزشیابی می‌تواند به کاهش ابهامات، افزایش شفافیت هدف‌ها، و افزایش انگیزه یادگیری کمک کند. دانشجویان می‌دانند چه انتظاری از هر دوره ی آموزشی دارند و چگونه می‌توانند به اهداف دوره برسند.

۷- جمع‌آوری داده‌های پژوهشی برای بهبود سیاست‌های آموزشی

داده‌های ارزشیابی به پژوهش‌های آموزشی کمک می‌کند تا روش‌ها و مدل‌های آموزشی ارزیابی شود و سیاست‌گذاری آموزشی بهبود یابد. همچنین از طریق ارزشیابی نظام مند دوره پزشکی عمومی امکان مقایسه میان‌دانشگاهی یا میان دوره‌ای برای بررسی روندها وجود دارد.

تعاریف اصطلاحات

دانشکده: مقصود از دانشکده در این برنامه، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل می باشد.
رشته: منظور رشته دکترای حرفه ای پزشکی عمومی است.

دانشجو: مقصود دانشجویان مشغول به تحصیل در رشته دکترای حرفه ای پزشکی عمومی می باشد.
واحد: یک واحد درسی تئوری یا عملی در هر نیمسال تحصیلی را شامل می شود
دوره: منظور از دوره، اشاره به دوره دکترای عمومی پزشکی (MD) است که شامل مراحل چهارگانه آموزش؛ علوم پایه، مقدمات بالینی و کارآموزی و کارورزی می باشد.
(۱) مرحله اول (علوم پایه؛ ۴ ترم) شامل:

دروس عمومی: حداقل ۸ واحد از ۲۴ واحد الزامی تا قبل از آزمون جامع علوم پایه پزشکی
دروس پایه: حداقل ۴۶/۵ واحد از ۶۹/۵ واحد پایه الزامی تا قبل از آزمون جامع علوم پایه پزشکی
ورود به مرحله مقدمات بالینی منوط به کسب نمره قبولی در آزمون جامع علوم پایه است.
(۲) مرحله دوم (مقدمات بالینی؛ ۳ ترم) شامل:

تعداد واحدهای اختصاصی مرحله مقدمات بالینی: ۲۹ واحد
تعداد واحدهای شناور بین مراحل علوم پایه و مقدمات بالینی: ۱۵ واحد
(۳) مرحله سوم (کارآموزی):

حداقل طول مرحله کارآموزی ۲۱ ماه است که در دانشکده به دو بخش کارآموزی ۱ (یا استیودنتی) و کارآموزی ۲ (یا اکسترنی) تقسیم می شود.
تعداد واحدهای نظری خاص مرحله کارآموزی (الزامی): ۳۱ واحد
تعداد واحدهای کارآموزی بالینی (الزامی): ۶۳ واحد (معادل ۲۱ ماه)
تعداد واحدهای نظری شناور بین مقدمات بالینی و کارآموزی (الزامی): ۷ واحد
در پایان مرحله سوم، دانشجو باید برای ورود به مرحله کارورزی موفق به کسب نمره قبولی در آزمون جامع پیش کارورزی شود.

برای شرکت در آزمون جامع پیش کارورزی، بایستی دانشجو تمام دروس عمومی، و تمام دروس پایه و تخصصی مربوط به مراحل مقدمات بالینی و کارآموزی را با موفقیت گذرانده باشد.

(۴) مرحله چهارم (کارورزی):

طول مرحله کارورزی: ۱۸ ماه

تعداد واحد الزامی کارورزی: ۵۶ واحد

آزمون های دوره : ارزیابی تکوینی یا تراکمی از دانشجویان پزشکی

جو آموزشی: کلیه شرایط و امکانات فیزیکی، روانی، عاطفی، فرهنگی و اجتماعی که بر رشد و توسعه یادگیرنده در یک موسسه آموزشی تاثیر می گذارد.

ارزشیابی: فرایند نظام مند برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات جهت تعیین اینکه آیا هدف های مورد نظر تحقق یافته اند یا در حال تحقق یافتن هستند؟ به چه میزانی؟

وظایف حرفه ای دانش آموختگان در جامعه:

وظایف حرفه ای دانش آموختگان این رشته شامل:

- مسئولیت فنی مطبهای شخصی و مراکز خدمات سلامت
- ارائه خدمات سلامت منطبق با ضوابط مصوب در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- ارائه خدمات مشاوره و آموزش سلامت به فرد، جامعه و گروههای هدف (با مراعات مقررات اختصاصی برای هر گروه هدف)
- مشارکت در کلیه فعالیت های آموزشی و پژوهشی مورد تایید در مراجع ذیصلاح (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سایر سازمانهای بکار گیرنده پزشکان عمومی)
- ارائه خدمات کارشناسی مسائل سلامت حسب نیاز سازمان متبوع
- مشارکت در فرآیندهای مدیریتی حوزه سلامت

توانمندی ها و مهارت های اصلی مورد انتظار:

محورهای اصلی توانمندی های مورد انتظار از دانش آموختگان پزشکی عمومی شامل هفت توانمندی زیر است:

- ۱- مهارت های بالینی
- ۲- مهارت های برقراری ارتباط
- ۳- مراقبت بیمار (تشخیص، درمان، بازتوانی)
- ۴- ارتقای سلامت و پیشگیری در نظام سلامت و نقش پزشک در آن
- ۵- پیشرفت فردی و فراگیری مستمر
- ۶- تعهد حرفه ای، اخلاق و حقوق پزشکی
- ۷- مهارت های تصمیم گیری، استدلال و حل مسأله

توضیح کامل توانمندیها و فهرست مهارتهای عملی مورد انتظار از دانش آموختگان این رشته به تفصیل در سند توانمندیهای مورد انتظار از دانش آموختگان دوره پزشکی عمومی در جمهوری اسلامی ایران مصوب شصت و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی (۹۴/۱۰/۲۰) آمده است.

شیوه ارزشیابی دوره پزشکی عمومی

شیوه تدوین، اجرا و بازنگری سیستم ارزشیابی دوره پزشکی عمومی دانشکده پزشکی اردبیل بر اساس الگوی ارزشیابی سیپ (CIPP) و از نوع درون داد (input) انجام می شود. هدف اصلی این ارزشیابی تدوین برنامه ای برای ایجاد تغییرات آموزشی و دست یافتن به اهداف تعیین شده، در مرحله ارزشیابی از وضعیت جاری می باشد. در این ارزشیابی تمام عوامل مؤثر برای رسیدن به هدفهای برنامه بررسی می شود تا از میان آنها، برنامه ای که بهترین اهداف تعیین شده در ارزشیابی زمینه را متحقق می سازد، انتخاب یا تدوین شود.

برای ایجاد یک شیوه ارزشیابی دوره پزشکی عمومی بر اساس مدل سیپ، می توان از ترکیبی از ارزیابی های فرایند (Process)، ارزیابی های نتیجه (Outcome) و ارزیابی های حرفه ای/فردی استفاده کرد.

شیوه ارزشیابی دوره پزشکی عمومی بر پایه مدل سیپ (CIPP) (فرآیند-نتیجه-پزشکی)

۱. اصول کلیدی مدل سیپ در ارزشیابی

- تمرکز بر سه بعد اصلی: فرآیندها (Process)، نتایج/خروجی ها (Outcomes)، و پیشگیری/بهبود سازمانی و حرفه ای (Improvement/Professional Development).
- هم راستایی با اهداف یادگیری، مهارت های بالینی پایه، نگرش حرفه ای و ایمنی بیمار.
- استفاده از داده های ترکیبی کمی و کیفی به منظور تصویری جامع از کیفیت آموزش و آمادگی بالینی.

۲. دسته بندی ارزیابی ها به حسب مدل سیپ

الف) ارزیابی فرایندها (Process)

- مشاهدات مستقیم کلاس و محیط بالینی مثلاً OSCE، Dops، Mini-CEX
- ارزیابی فرایندهای آموزشی: طراحی واحدها، مدیریت زمان کلاس، ایفای نقش در تیم های چندرشته ای.
- ارزشیابی منابع آموزشی و دسترسی به مواد آموزشی (پایگاه های داده، کتابخانه، دسترسی به منابع بالینی).
- بازخورد ساختاری به اعضای هیات علمی و گروه های آموزشی (تعداد جلسات آموزشی، بهره وری کلاس، استفاده از فناوری آموزشی).

ب) ارزیابی نتایج/خروجی ها (Outcomes)

- مهارت های بالینی پایه: معاینه، شرح حال گیری به شیوه استاندارد، تصمیم گیری بالینی در سناریوهای واقعی.
- مهارت های ارتباطی با بیمار و تیم درمانی

- دانش پایه و کاربرد بالینی در سناریوهای تشخیصی و درمانی اولیه.
- ایمنی بیمار و رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای.
- رضایت‌مندی دانشجویان و رضایت بیمار (در صورت وجود) و پاسخ‌گویی به بازخورد.

ج) ارزیابی‌های حرفه‌ای (Professional Development)

- توانمندی‌های پژوهشی، علمی و مهارتی فارغ‌التحصیلان
- تعهدسازمانی و استمرار بهبود کیفیت آموزش (پیگیری اصلاحات آموزشی و اثرات آن).
- مدیریت کیفیت در واحدهای آموزشی، پذیرش استانداردهای اعتباربخشی و بهبود مستمر «سیستم ارزشیابی»

۳. روش‌های عملی ارزیابی بر پایه مدل سیپ

الف) فرآیند - (Process) اندازه‌گیری با تمرکز روی کارکردهای آموزشی

- چک‌لیست‌های مشاهده‌ای در کلاس و بالین: طرح درس، اجرای آموزش و تعاملات تدریس.
- بررسی طراحی دوره و سیلابس: مطابقت اهداف یادگیری با محتوای آموزشی و روش‌های تدریس.
- ارزیابی منابع و دسترسی آموزشی: کیفیت و به‌روزر بودن محتوای آموزشی و استفاده از فناوری‌های آموزشی.
- شاخص‌های فرآیندی: نرخ حضور، معدل حضور در کارگاه‌ها، نرخ انجام تمرینات عملی.

ب) نتیجه - (Outcome) ارزیابی اثرات یادگیری و توانمندی بالینی

- مشاهدات مستقیم عملکرد دانشجو در محیط بالینی OSCE, Dops, Mini-CEX
- آزمون‌های جامع علوم پایه و پیش کارورزی
- ارزیابی مهارت‌های ارتباطی و حرفه‌ای از طریق ابزارهای استاندارد نظیر، مهارت‌های ارتباطی، سنج‌های پروفیشنالیزم.
- ارزیابی ایمنی و کیفیت درمان در موارد بالینی نظیر: Clinical simulations, Case-based assessments

ج) بهبود مستمر و توسعه حرفه‌ای

- فرایند بازخورد ۳۶۰ درجه برای اعضای هیئت علمی و دانشجویان.
- طرح‌های بهبود محور (Quality Improvement Projects) در طول دوره و پس از آن.
- منابع آموزشی به‌روز و برنامه‌های توسعه حرفه‌ای برای فراگیران و مدرسین.

- شاخص‌های پذیرش استانداردها و اعتباربخشی (مثلاً تطبیق با استانداردهای ملی و بین‌المللی).

۴. طراحی ابزارهای خاص برای هر دسته

- ابزارهای فرایندی: چک‌لیست‌های مدیریت کلاس، فرم‌های بازخورد مدرسان.
- ابزارهای بهبود حرفه‌ای: نشانگرهای بهبود در فرایند های بهبود مستمر کیفیت، مقالات یا گزارش‌های پژوهشی دانشجو.

۵. نمونه شاخص‌های سیپ-محور

- درصد واحدها با اهداف یادگیری محقق شده. (Process-Alignment)
- نمره بازخورد دانشجو از مدرسین بر اساس چک لیست های استاندارد. (Process/Outcome)
- درصد دانشجویان با سطح مهارت بالینی پایه در آزمون های OSCE. (Outcome)
- نرخ بهبود مستمر پس از بازنگری در برنامه های آموزشی. (Improvement)
- میزان پیوستگی در گذر از دوره پزشکی عمومی به دوره‌های تخصصی و تاییدیه در اعتباربخشی (Outcome/Improvement).

۶. چرخه اجرای پیشنهادی

- فاز ۱ – طراحی: تعریف اهداف یادگیری، تعیین شاخص‌های سیپ-محور برای هر واحد درسی.
- فاز ۲ – جمع‌آوری داده: اجرای OSCE ها، Mini-CEX ها، چک‌لیست‌های فرایندی، بازخورد، ارزشیابی منابع.
- فاز ۳ – تحلیل و بازخورد: تحلیل داده‌ها با شاخص‌های کیفی و کمی، گزارش‌دهی به گروه‌های آموزشی و مدیران.
- فاز ۴ – بهبود و بازنگری: اجرای برنامه‌های بهبود، مستندسازی تغییرات و ارزیابی اثرات آنها در دوره بعدی.
- فاز ۵ – پایش مستمر: نگهداری سیستم، بازنگری مداوم در استانداردها و روش‌ها.

ارزیابی درونی و بیرونی دوره پزشکی عمومی

در فرایند ارزشیابی برنامه های آموزشی دوره پزشکی عمومی، به دو شیوه ارزشیابی باید مورد پایش قرار گیرد. شیوه اول ارزشیابی، **ارزیابی درونی** است. بدین طریق که گروههای آموزشی پس از تدوین برنامه ها و بررسی آن در گروه و انطباق دادن با کوریکولوم مصوب مرداد سال ۱۳۹۶ وزارت، و اجرای دوره ای برنامه های تدوین یافته، به بررسی وضعیت اجرای برنامه در گروه بپردازند. در این زمینه باید از نظر همه اعضای گروه بهره گرفته شود و نتایج بررسی به طور مستمر در قالب صورتجلسه به دانشکده پزشکی ارسال گردد.

شیوه دوم ارزشیابی برنامه ها، **ارزیابی بیرونی** است. در این گام وضعیت اجرای برنامه های آموزشی در گروههای بالینی و علوم پایه، توسط (EDO) دانشکده از لحاظ انطباق با کوریکولوم مصوب سال ۱۳۹۶ وزارت و سند توانمندی های دانش آموختگان دوره پزشکی عمومی مصوب سال ۱۳۹۴ و همچنین بررسی وضعیت اجرای کورس پلن ها از طریق چک لیست های تدوین یافته ارزیابی می گردد. علاوه بر این دفتر توسعه آموزش پزشکی (EDO) دانشکده به همراه معاون آموزش بالینی دانشکده، از طریق برنامه مدون سالانه، به طور مستمر به ارزیابی وضعیت اجرای کورس پلن های آموزشی (مقاطع مختلف از طریق مصاحبه با دانشجویان، مدیران آموزشی و اساتید علوم پایه و بالینی و بازدیدهای میدانی از مراکز آموزشی و درمانی) پرداخته و نتایج ارزشیابی را در طی جلسات حضوری به مدیر و اعضای گروههای آموزشی گزارش می دهد.

در فرایند ارزیابی بیرونی برنامه درسی دوره پزشکی عمومی توسط دانشکده، حیطه های مورد ارزیابی برنامه های آموزشی و بازنگری مستمر برنامه ها عبارتند از:

- بررسی وضعیت اطلاع و دسترسی دانشجویان به برنامه ها و کورس پلن های آموزشی
- پایش برگزاری جلسات مورنینگ، ژورنال کلاب، کنفرانس، گراند راند و راندهای آموزشی
- سنجش میزان رضایت دانشجویان از عملکرد آموزشی گروه و اساتید فعال در آموزش پزشکی
- پایش میزان پوشش محتوایی کورس پلن ها توسط اساتید گروهها در حیطه های دانش، مهارت و نگرش
- پایش برنامه بخش های کارآموزی و کارورزی بر اساس مدت زمان و رعایت زمان گذراندن بخش های بالینی
- بررسی میزان استفاده از روش های نوین آموزشی و ارزشیابی توسط گروه
- بررسی نحوه ارزیابی رفتار حرفه ای دستیاران
- بررسی وضعیت اخذ آزمونهای کتبی

رویکردهای ارزشیابی برنامه پزشکی عمومی

ارزشیابی برنامه دوره پزشکی عمومی با دو رویکرد تکوینی و تراکمی انجام می شود.

الف) رویکرد تکوینی یا سازنده (Formative) به ارزشیابی برنامه پزشکی عمومی:

در رویکرد تکوینی، هدف از ارزشیابی، اصلاح برنامه های در حال اجرا از طریق بررسی میزان مطابقت برنامه اجرا شده (Implemented Curriculum) با برنامه تدوین شده (Planned Curriculum) و استانداردهای آن است.

به این منظور، تدوین شاخصهای پایش اجرای برنامه و استقرار نظام پایش در دو سطح دانشگاهی (با محوریت کمیته برنامه درسی پزشکی عمومی در دانشکده پزشکی) و وزارتی (با مسوولیت دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی) انجام می شود. بر اساس نتایج حاصل از پایش، اتخاذ تصمیم های اصلاحی در سطح دانشکده انجام می شود. در صورت فراگیر بودن مشکلات و ضرورت انجام تغییرات در سطح ملی، دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی موظف به پیگیری اقدامات و اصلاحات مورد نیاز برای اطمینان از اجرای مناسب برنامه است. رویکرد ارزشیابی تکوینی دوره پزشکی عمومی در دانشکده به صورت مستمر و در طول دوره انجام و نتایج پایش ها در کمیته ارزشیابی مطرح و فیدبک دهی به گروههای آموزشی صورت می گیرد.

ب) رویکرد تراکمی (Summative) به ارزشیابی برنامه پزشکی عمومی:

رویکرد تراکمی هر چند سال یک بار توسط وزارت و با هدف تعیین میزان مراعات استانداردهای برنامه در دانشکده پزشکی انجام می شود.

مدل اعتباربخشی دوره پزشکی عمومی (استانداردهای ملی تضمین کیفیت) برای تحقق این رویکرد به کار گرفته می شود. سند استانداردهای برنامه دوره پزشکی عمومی (مصوب ۱۳۹۶) که با طی مراحل علمی و مشارکت خبرگان آموزش پزشکی عمومی از سراسر کشور تدوین شده است مبنای اعتباربخشی برنامه های آموزش پزشکی عمومی در دانشکده های پزشکی جمهوری اسلامی ایران می باشد. رویکرد ارزشیابی تراکمی دوره پزشکی عمومی در دانشکده پزشکی اردبیل به صورت ارزشیابی مستمر و سالانه و بررسی نتایج پایش ها در کمیته ارزشیابی و فیدبک دهی به گروههای آموزشی انجام می شود.

مشارکت ذی نفعان در طراحی و اجرای پایش و ارزشیابی دوره پزشکی عمومی

از اصلی ترین عوامل موفقیت فرایند طراحی و اجرای پایش و ارزشیابی دوره پزشکی عمومی، مشارکت دادن ذی نفعان (مدیریت ارشد دانشگاه، رئیس و مسئولان دانشکده پزشکی، اعضای هیأت علمی و فراگیران و دانش آموختگان) در این فرایند است. بدین لحاظ در دانشکده ذینفعان در تدوین سیستم پایش و ارزشیابی دوره از طریق بررسی برنامه جامع ارزشیابی برنامه های آموزشی تدوین شده در کمیته ارزشیابی (جدول زیر) و شورای آموزشی دانشکده مشارکت می کنند.

اعضای کمیته ارزشیابی ۱۴۰۴ - ۱۴۰۳

ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع عضویت در کمیته	سمت
۱	دکتر یوسف محمدی کبار	عضو و رئیس	رئیس دانشکده
۲	دکتر ابوالفضل عطالو	عضو	معاون بالینی
۳	دکتر حکیمه سعادت	عضو	معاون علوم پایه
۴	دکتر رامین سلیم نژاد	عضو	معاون پیراپزشکی
۵	دکتر عسگر آرمون	عضو	مسئول EDO
۶	دکتر بیتا شهبازادگان	عضو	کارشناس مسئول EDO
۷	سیده مدینه انجمنی	عضو و دبیر	مسئول امتحانات دانشکده
۸	دکتر قدیر پوربایرامیان	عضو	مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش
۹	دکتر رویا نعیمی	عضو	عضو هیأت علمی گروه فناوری اطلاعات سلامت
۱۰	دکتر علی اکبر فضائلی	عضو	مدیر گروه بیوشیمی بالینی
۱۱	دکتر عبدالله مهدوی	عضو	مدیر گروه فناوری اطلاعات سلامت
۱۲	دکتر فرامرز اجری	عضو	عضو هیأت علمی گروه کودکان
۱۳	دکتر میرسلیم سیدصادقی	عضو	عضو هیأت علمی گروه جراحی
۱۴	دکتر حسین کلارستاقی	عضو	مدیر گروه علوم تشریحی
۱۵	ایراندخت جعفری	عضو	رئیس اداره آموزش
۱۶	دکتر آرزو فکرت	عضو	دانش آموخته پزشکی عمومی دانشکده -دستپاری کودکان
۱۷	دکتر مجید محمدقربانی	عضو	دانش آموخته پزشکی عمومی دانشکده -دستپاری بیهوشی
۱۸	مهدی منافی	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره علوم پایه ۱۴۰۳
۱۹	امیر حسین بهزاد	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره علوم پایه ۱۴۰۲
۲۰	پارسا فرهنگ	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره فیزیوپات ۱۴۰۴
۲۱	امیررضا صفایی	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره بالینی ۱۴۰۰
۲۲	اوختای حبیبی	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره بالینی ۱۴۰۰
۲۳	امیرعلی فرشید	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره بالینی ۱۳۹۹
۲۴	آیناز موسی زاده	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره بالینی ۱۳۹۸
۲۵	رامین خلیلی	عضو	دانشجوی پزشکی عمومی - دوره بالینی ۱۳۹۷

ذینفعان در اجرای سیستم پایش و ارزشیابی دوره از جمله فراگیران از طریق مشارکت در پایش برنامه های آموزشی، مدیران و اعضای هیات علمی گروهها در بازنگری کورس پلن های نقش دارند، دانشکده پزشکی از طریق ارزشیابی برنامه های آموزشی و ارائه فیدبک به گروههای مجری برنامه های آموزشی در این زمینه اقدام می کند.

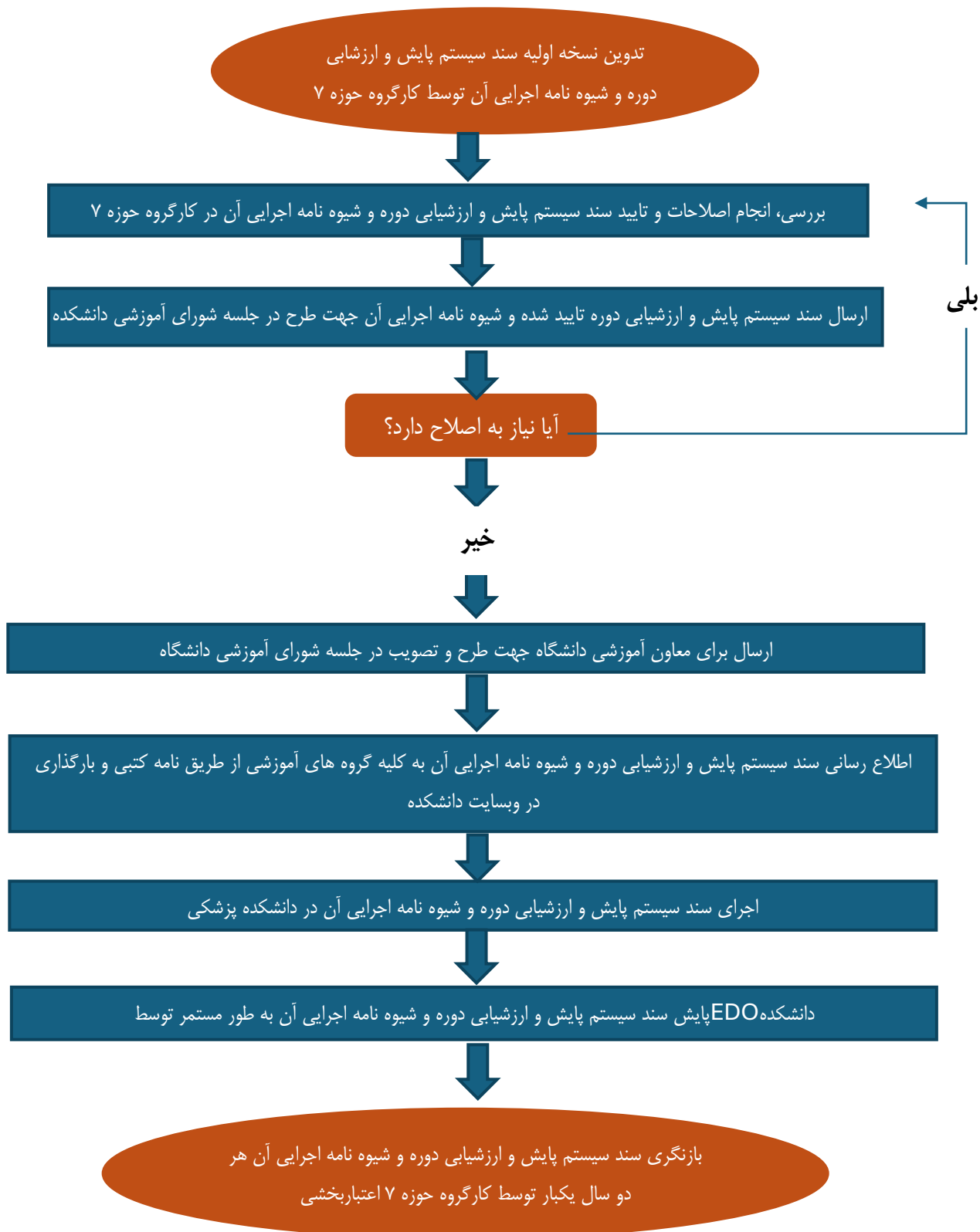
در زمینه اطلاع رسانی نتایج پایش و ارزشیابی به ذینفعان از سوی دانشکده، نتایج پایش و ارزشیابی برنامه های آموزشی دوره پزشکی عمومی از طریق مکاتبه و تشکیل جلسات با گروههای آموزشی مختلف، دعوت به جلسه ارزشیابی گروهها، ارسال رونوشت گزارش نتایج ارزشیابی به معاونت آموزشی و EDC دانشگاه و درج در وبسایت دانشکده به اطلاع ذی نفعان رسانده می شود.

نتایج پایش و ارزشیابی از لحاظ گستره ی اطلاع رسانی به ذی نفعان، به اطلاع گروههای آموزشی، معاونین آموزشی بالینی و علوم پایه، معاونت آموزشی دانشگاه و مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه از طریق مکاتبات اداری صورت می گیرد و به فراگیران رده های مختلف از طریق تشکیل جلسات با نمایندگان دانشجویان اطلاع رسانی می شود.

در زمینه استفاده از نتایج پایش و ارزشیابی در بازنگری دوره، از طریق بازنگری مستمر و سالانه کورس پلن های توسط تمامی گروههای آموزشی انجام می شود. در استفاده از نتایج پایش و ارزشیابی از طریق برگزاری کمیته ارزشیابی و تصویب اجرای برنامه های بازنگری شده انجام می شود.

اثر بخشی پایش و ارزشیابی دوره از طریق مقایسه میانگین نمرات دانشجویان در بخش ها نسبت به دوره های قبل و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان(نمرات و شاخص پیشرفت تحصیلی) نشان داده می شود.

فلوچارت تدوین و بازنگری سیستم پایش و ارزشیابی دوره و شیوه نامه اجرایی آن در دانشکده پزشکی

اطلاع رسانی نتایج ارزشیابی دوره پزشکی عمومی به ذی نفعان

۱. نتایج پایش و ارزشیابی برنامه های آموزشی دوره پزشکی عمومی از طریق مکاتبه و تشکیل جلسات با گروههای آموزشی مختلف، ارسال رونوشت گزارش نتایج ارزشیابی به معاونت آموزشی و EDC دانشگاه و درج در وبسایت دانشکده به اطلاع ذی نفعان رسانده می شود.

۲. نتایج پایش و ارزشیابی از لحاظ گستره ی اطلاع رسانی به ذی نفعان، به اطلاع گروههای آموزشی، معاونین آموزشی بالینی و علوم پایه، معاونت آموزشی دانشگاه و مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه و به فراگیران رده های مختلف از طریق تشکیل جلسات با نمایندگان دانشجویان دانشجوین رسانده می شود.

استفاده از نتایج پایش و ارزشیابی در اصلاح و بازنگری دوره

پس از تدوین گزارش ارزشیابی توسط دفتر توسعه آموزش پزشکی (EDO) دانشکده، جلسه ارائه گزارش ارزشیابی وضعیت اجرای کورس پلن های دوره های علوم پایه، فیزیوپاتولوژی، کارآموزی و کارورزی با حضور تمامی اعضای گروه که برنامه های آموزشی آنها مورد پایش قرار گرفته تشکیل می شود و نقاط قوت و ضعف اجرای برنامه در جلسه ارائه و به صورت مکتوب به گروههای آموزشی فیدبک داده می شود. دانشکده از گروهها پیگیری نماید تا در هر مرحله از اجرای برنامه ها، نقاط ضعف شناسایی شده در ارزیابی دوره های قبلی، بررسی، اصلاح و جهت اجرای کامل برنامه بازنگری شود. ضروری است گروههای آموزشی پس از هر دوره ارزیابی مطابق نتایج ارزشیابی، کورس پلن های آموزشی را بازنگری و جهت بررسی و پایش برای دوره های بعدی، به دانشکده ارسال نمایند. فرایند بازنگری دوره پزشکی عمومی در قلب سیستم هماهنگ به شیوه زیر انجام می شود.

۱. نتایج پایش و ارزشیابی از طریق اعلام گزارش ارزشیابی برنامه ها به گروههای مختلف و ارسال گزارش بازنگری در برنامه ها توسط گروههای آموزشی در بازنگری دوره استفاده می شود.

۲. استفاده از نتایج پایش و ارزشیابی در بازنگری دوره از طریق بازنگری مستمر و سالانه کورس پلن ها توسط تمامی گروههای آموزشی انجام می شود.

۳. در استفاده از نتایج پایش و ارزشیابی از طریق برگزاری کمیته ارزشیابی و تصویب اجرای برنامه های بازنگری شده و برنامه های بازنگری شده در گروهها اجرا می شود.

۴. اثر بخشی پایش و ارزشیابی دوره از طریق مقایسه میانگین نمرات دانشجویان در بخش ها نسبت به دوره های قبل و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان نشان داده می شود.

ارزشیابی عملکرد فراگیران و دانش آموختگان و اقدامات اصلاحی

دانشکده پزشکی با توجه به پیامدهای آموزشی توانمندی و عملکرد فراگیران و دانش آموختگان را ارزشیابی کرده و اقدامات اصلاحی را در برنامه های عملیاتی خود قرار داده است.

۱. سیستم ارزشیابی دوره در هر یک از مراحل آموزشی؛ علوم پایه، مقدمات بالین، کارآموزی و کارورزی در نظام جامع ارزیابی دانشجو در سال ۱۴۰۲ تدوین و تصویب شده و پیامدهای مورد انتظار در برنامه های آموزشی در فصل ۵ کورس پلن های علوم پایه و بالینی مشخص شده است و برای رسیدن به پیامدها معیارهای ارزشیابی در فصل ۱۰ و ۱۱ کورس پلن های علوم پایه، مقدمات بالین، کارآموزی و کارورزی تدوین شده است.

۲. سیستم ارزشیابی دوره دانش آموختگان را از طریق بررسی معیارهایی مثل میزان قبولی در آزمون دستیاری، گذراندن دوره طرح، کارمند، سرباز، پشت طرح ماندن، بیکار و دانشجو در سامانه دانش آموختگان معاونت آموزشی ارزشیابی می شود.

۳. شیوه ارزشیابی توانمندی و عملکرد فراگیران از طریق ارزشیابی پایان بخش کار آموزان و کارورزان و آزمون صلاحیت بالینی پایان دوره پزشکی عمومی انجام می شود و توانمندی دانش آموختگان از طریق فرم های نظر سنجی از فارغ التحصیلان (جدول زیر) و رصد و پیگیری فارغ التحصیلان در بعد از فارغ التحصیلی و میزان قبولی در آزمون های دستیاری از نظر پیامدهای آموزشی انجام می شود.

۴. مشکلات و چالش هایی به دست آمده در نتیجه ارزشیابی عملکرد فراگیران و دانش آموختگان از نظر پیامدهای آموزشی در شورای آموزشی دانشکده و دانشگاه بررسی و مطابق آیین نامه مربوط در آزمون صلاحیت بالینی و یا آیین نامه تمدید دوره/بخش انجام می شود.

۵. اقدامات اصلاحی در نتیجه ارزشیابی عملکرد فراگیران، معرفی دانشجویان مردودی در آزمون صلاحیت بالینی به گذراندن مجدد دوماهه بخش بالینی و مردودی در ارزشیابی پایان دوره جهت تمدید بخش معرفی می شوند و یا در زمینه جبران معدل گذراندن مجدد بخش بالینی بررسی اقدامات لازم برای دانش آموختگان جزء برنامه های دانشکده می باشد.

در ارزشیابی برنامه از دیدگاه فراگیران و فارغ التحصیلان شاخص های زیر بررسی می شود:

۱. برنامه آموزشی پزشکی عمومی چه تاثیر آموزشی و حرفه ای بر دانشجویان و فارغ التحصیلان گذاشته است؟
۲. تاثیر برنامه آموزشی بر اساتید و مدرسان چه بوده است؟
۳. آیا برنامه آموزشی طراحی شده به صورت کامل به اجرا درآمده است؟
۴. میزان رضایتمندی دانش آموختگان از برنامه های درسی ارائه شده در دوره پزشکی عمومی چقدر است؟

جدول ۱: برنامه آموزشی پزشکی عمومی چه تاثیر آموزشی و حرفه ای بر دانشجویان و فارغ التحصیلان گذاشته است؟

پارامتر مورد ارزیابی براساس اصول کلی	روش جمع آوری اطلاعات	تجزیه و تحلیل اطلاعات/تفسیر	جدول زمانی	فرایند گزارش دهی
تعیین اینکه آیا دانشجویان جدیدالورود در بازه های زمانی مشخص تغییر کرده اند؟	الف: بررسی رتبه ورودی ب: پرسشنامه بررسی ویژگی های دانشجویان جدیدالورود	الف: ارتباط بین رتبه ورودی با پیشرفت تحصیلی در بازه های زمانی ب: تفسیر پاسخ های دانشجویان جدیدالورود	یکبار در سال	کمیته برنامه ریزی درسی باحضور رییس ومعاونین دانشکده (در ابتدای سال تحصیلی)
ارزشیابی تغییرات معدل سالانه	ارزشیابی میانگین نمرات پایان سال	بررسی تغییرات معدل پایان ترم	یکبار در سال	کمیته برنامه ریزی درسی (در انتهای سال تحصیلی)
ارزشیابی موفقیت های دانشجویان در آزمون های علوم پایه و پیش کارورزی	ارزشیابی درصد قبولی	ارزشیابی نتایج نمرات سالانه و بررسی تغییرات در کلاسها و سالهای مطالعه	یکبار در سال	کمیته برنامه ریزی درسی (در انتهای سال تحصیلی)
ارزشیابی عملکرد دانشجویان	الف: سطوح مهارتی (مهارت های حرفه ای، ارتباطات) ب: مشاهده عملکرد ج: مصاحبه ساختاریافته یا بحث گروهی (اساتید و دانشجویان)	ارزشیابی نتایج نمرات سالانه و بررسی تغییرات در کلاسها و سالهای مطالعه	الف: یک بار در سال ب و ج: یکبار در سال به روش نمونه گیری	کمیته برنامه ریزی درسی (در انتهای سال تحصیلی)
بررسی نظرات دانشجویان درمورد برنامه آموزشی	الف: بررسی با پرسشنامه ب: بحث گروهی متمرکز	تحلیل نتایج کمی و کیفی	یکبار در سال	کمیته برنامه ریزی درسی
ارزشیابی دانشجویان در برنامه های آموزشی و بررسی توانمندی آنان در سال آخر تحصیل پزشکی عمومی	بررسی با پرسشنامه	تحلیل نتایج پرسشنامه	یکبار در سال	کمیته برنامه ریزی درسی

جدول ۲: تاثیر برنامه آموزشی بر اساتید و مدرسان چه بوده است؟

پارامتر مورد ارزیابی براساس اصول کلی	روش جمع آوری اطلاعات	تجزیه و تحلیل اطلاعات/تفسیر	جدول زمانی	فرایند گزارش دهی
بررسی نظرات اساتید درمورد برنامه آموزشی	الف: بررسی با پرسشنامه ب: بحث گروهی متمرکز، مصاحبه ساختاریافته SWOT،	ارزشیابی نتایج و مقایسه با دوره های قبلی	یکبار در سال	کمیته برنامه ریزی درسی باحضور رییس ومعاونین دانشکده

جدول ۳: آیا برنامه آموزشی همانطور که طراحی شده بود به اجرا درآمده است؟

پارامتر مورد ارزیابی بر اساس اصول کلی	روش جمع آوری اطلاعات	تجزیه و تحلیل اطلاعات/تفسیر	جدول زمانی	فرایند گزارش دهی
ایا برنامه پزشکی عمومی منطبق با کوریکولوم اجرا شده است؟	الف: بحث گروهی(با اساتید ،مدیران و دانشجویان) ب: گرفتن بازخورد از دانشجویان	ارزشیابی نتایج و مقایسه با دوره های قبلی	دو بار در سال	کمیته برنامه ریزی درسی با حضور رییس و معاونین دانشکده

جدول ۴- فرم رضایتمندی دانش آموختگان دوره پزشکی عمومی از برنامه های درسی اجرا شده در دوره (در انتهای دوره پزشکی عمومی)

فارغ التحصیل گرامی:			
ضمن تبریک و آرزوی موفقیت برای شما، خواهشمند است با تکمیل فرم زیر، آموزش دانشکده را برای بهبود و ارتقای فرایندهای برنامه آموزشی دوره پزشکی عمومی یاری دهید.			
لطفا میزان رضایت مندی خود از برنامه های درسی ارائه شده در دوره پزشکی عمومی را در هر کدام از آیتم های زیر بیان فرمایید.			
خیطه ها	کم	متوسط	زیاد
کیفیت آموزشی برنامه درسی			
کاربردی بودن برنامه های درسی			
به روز بودن برنامه های درسی			
امکانات کلاس های آموزشی دانشکده			
امکانات مرکز مهارت های بالینی			
امکانات آموزشی بیمارستانها			
برآورده شدن انتظارات حرفه ای			
برآورده شدن نیازهای شما در بازار کار			
مبتنی بر نیاز جامعه بودن برنامه			
افزایش علاقه به حرفه پزشکی			
تمایل به ادامه تحصیل در رشته تخصصی پزشکی			

* این فرم توسط واحد فارغ التحصیلان دانشکده از دانش آموختگان اخذ می گردد.

اطلاع رسانی نتایج ارزشیابی دوره پزشکی عمومی به مراجع ذیصلاح

دانشکده پزشکی نتایج حاصل از ارزشیابی عملکرد فراگیران و برنامه درسی و کورس پلن ها برای بازنگری برنامه درسی در سطح دانشگاه به معاونت آموزشی دانشگاه و در سطح ملی به دبیرخانه آموزشی پزشکی عمومی وزارت بهداشت و شورای گسترش و مرکز سنجش آموزش پزشکی اطلاع رسانی می کند. و پیگیری های لازم از طریق مکاتبات مستمر با وزارت در جهت استفاده از نتایج بازنگری برنامه درسی صورت می گیرد.

شیوه های اطلاع رسانی برنامه پایش و ارزشیابی دوره پزشکی عمومی

- ۱- از طریق وبسایت دانشکده پزشکی؛ آدرس: medicine.arums.ac.ir/fa/
- ۲- از طریق مکاتبات با اتوماسیون اداری دانشگاه؛ آدرس: <https://oas.arums.ac.ir/>
- ۳- از طریق وبسایت دفتر توسعه آموزش پزشکی دانشکده؛ آدرس: <https://medicine.arums.ac.ir/fa/>
- ۴- از طریق وبسایت دانشکده – اداره آموزش پزشکی دانشکده؛ آدرس: <https://medicine.arums.ac.ir/fa/>
- ۵- اطلاع رسانی در جلسات مشترک با گروه های آموزشی بالینی و علوم پایه و معاونین آموزشی مراکز آموزشی و درمانی

این برنامه در شورای آموزشی دانشکده پزشکی و در شورای آموزشی معاونت آموزشی دانشگاه در مورخه ۱۴۰۴/۸/۱۰ تصویب گردید.